

Наукові перспективи
Видавнича група

ЖУРНАЛ
Національні інтереси

України

*Створимо переможне
майбутнє України разом*

5(10)
2025

Військова академія (м. Одеса)

Видавнича група «Наукові перспективи»

*Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного
управління*

«Національні інтереси України»

№ 5(10) 2025

2025

Military Academy (Odesa)

Scientific Perspectives Publishing Group

*All-Ukrainian Assembly of Doctors of Science in Public
Administration*

«National interests of Ukraine»

№ 5(10) 2025

2025

ISSN 3041-1793 Online

УДК 0/3+7/8]:001.31](477)(051)

DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-5\(10\)](https://doi.org/10.52058/3041-1793-5(10))

**“Національні інтереси України”: науково-практичний журнал. 2025.
№ 5(10) 2025. С. 1517.**

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України #1415 від 02.10.2024 журнал включений до Переліку наукових фахових видань України, категорія “Б”, спеціальності: 081 Право; 281 Публічне управління та адміністрування; 256 Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності); 051 Економіка; 052 Політологія

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 10.12.2024 № 1721 журналу присвоєно категорію “Б” зі спеціальностей: К1 Державна безпека; К2 Безпека державного кордону; К6 Забезпечення військ (сил)

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 12.05.2025, № 4/5-25)

Програмні цілі науково-практичного журналу “Національні інтереси України” (далі – журнал): публікація оригінальних наукових статей із найактуальніших питань національної безпеки, публічного управління та адміністрування, права, економіки і політології України, зарубіжних країн для розвитку, удосконалення української національної науки та освіти; організація наукових дискусій

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible та до міжнародної пошукової системи Google Scholar

Рік заснування: 2024.

Журнал виходить раз на місяць

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії:

Кириленко Володимир Анатолійович - доктор військових наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри Воєнної академії імені Євгенія Березняка, полковник (Київ, Україна)

Почесний редактор:

Романенко Євген Олександрович - доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, полковник Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України, Президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління», полковник (Київ, Україна)

Головний редактор:

Мисик Анатолій Борисович - доктор військових наук зі спеціальності охорона державного кордону, професор, професор кафедри національної безпеки та управління факультету підготовки керівних кадрів Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)

Члени редакції журналу Розділу «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону»:

Беньковська Наталя Борисівна - кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри мовної підготовки Інституту Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія» (Одеса, Україна)

Братко Артем Володимирович – доктор військових наук зі спеціальності «Охорона державного кордону», доцент, професор кафедри прикордонної служби факультету безпеки державного кордону Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)

Булгаков Руслан Валерійович - кандидат технічних наук, доцент, начальник кафедри забезпечення військ (сил) Військової академії (Одеса, Україна)

Головань В'ячеслав Григорович - кандидат технічних наук в галузі 25 – Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону, спеціальності 255 – «Озброєння та військова техніка», професор, професор кафедри ракетно-артилерійського озброєння факультету підготовки спеціалістів ракетно-артилерійського озброєння Військової академії (Одеса, Україна)

Дейнега Олександр Васильович - доктор військових наук, професор, головний науковий співробітник Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України, Україна (Київ, Україна)

Дружинін Віталій Світозарович - доктор філософії за спеціальністю 255 Озброєння та військова техніка, старший викладач кафедри забезпечення паливом та мастильними матеріалами Військової академії (Одеса, Україна)

Запорожець Тетяна Володимирівна - доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри глобальної та національної безпеки Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)

Катеринчук Іван Степанович - доктор технічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, учений у галузі озброєння та військової техніки

Клименко Наталія Григорівна - доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри глобальної та національної безпеки Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)

Козубцов Ігор Миколайович - доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри бойового застосування підрозділів зв'язу, доцент кафедри військово-гуманітарних дисциплін Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут (Київ, Україна)

Котов Денис Олександрович - доктор філософії зі спеціальності 255 - Озброєння та військова техніка, доцент кафедри автомобільної техніки Військової академії (Одеса, Україна)

Кушнарєва Галина Олександрівна - кандидат технічних наук, доцент, професор кафедри забезпечення військ (сил) Військової академії (Одеса, Україна)

Кушнарєва Галина Олександрівна - кандидат технічних наук, доцент, професор кафедри забезпечення військ (сил) Військової академії (Одеса, Україна)

Левченко Ігор Славович - кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри забезпечення паливом та мастильними матеріалами Військової академії (Одеса, Україна)

Максименко Юрій Анатолійович - кандидат технічних наук в галузі 253 “Військове управління (за видами збройних сил)”, 254 “Забезпечення військ (сил)”, 255 “Озброєння та військова техніка”, доцент, начальник кафедри організації розвідувальної – інформаційної роботи та технічних засобів розвідки Військової академії (Одеса, Україна)

Маміч Віктор Володимирович - кандидат технічних наук в галузі 254 “Забезпечення військ (сил)”, 255 – Озброєння та військова техніка, доцент, доцент кафедри організації розвідувальної-інформаційної роботи та технічних засобів розвідки Військової академії (Одеса, Україна)

Марутян Рена Рубенівна - доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри глобальної та національної безпеки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)

Машков Олег Альбертович - доктор технічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, Лауреат державної премії України в галузі науки і техніки, професор кафедри екологічної безпеки Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України (Київ, Україна)

Мейко Олександр Васильович - доктор наук з державного управління, Перший заступник ректора (перший проректор) з навчальної роботи Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)

Мосов Сергій Петрович - доктор військових наук, професор, професор кафедри авіації та авіаційного пошуку і рятування Інституту державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту (Київ, Україна)

Пастернак Ігор Миколайович - кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри продовольчого та речового забезпечення Військової академії (Одеса, Україна)

Певцов Геннадій Володимирович - доктор технічних наук професор, Заслужений діяч науки і техніки України, Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки

Помаза-Пономаренко Аліна Леонідівна - доктор наук з державного управління, начальник наукового відділу проблем державної безпеки навчально-науково-виробничого центру Національного університету цивільного захисту України ДСНС України (Харків, Україна)

Попов Сергій Афанасійович - кандидат технічних наук в галузі 254 “Забезпечення військ (сил)”, 255 – Озброєння та військова техніка, Доктор з державного управління 28 – публічне управління та адміністрування, доцент, професор, професор кафедри організації розвідувальної інформаційної роботи та технічних засобів розвідки Військової академії (Одеса, Україна)

Потеряйко Сергій Петрович - доктор наук з державного управління, професор, заступник начальника науково-організаційного відділу Інституту державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту (Київ, Україна)
Рабоча Тетяна Валентинівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри забезпечення військ (сил) Військової академії (Одеса, Україна)
Семененко Олег Михайлович - доктор військових наук, професор, заступник начальника інституту з наукової роботи Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України (Київ, Україна)
Стоянова-Коваль Світлана Савівна - доктор економічних наук, професор Військової академії (Одеса, Україна)
Тарадуда Дмитро Віталійович - кандидат технічних наук, доцент, заступник начальника кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт факультету цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України ДСНС України (Харків, Україна)
Фаріон Олег Борисович - доктор військових наук зі спеціальності «Охорона державного кордону», професор, професор кафедри прикордонної безпеки факультету підготовки керівних кадрів Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
Чорна Катерина Павлівна - доктор наук з державного управління, доцент, проректор Міжрегіональної Академії Управління персоналом (Київ, Україна)
Якиминська Любов Вікторівна - кандидат історичних наук, доцент, викладач кафедри продовольчого та речового забезпечення Військової академії (Одеса, Україна)

Члени редакції журналу Розділу «Право»:

Бухтіярова Ірина Геннадіївна - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ
Калинюк Степан Степанович - кандидат юридичних наук, доцент кафедри господарського права юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (Ужгород, Україна)
Кришевич Ольга Володимирівна - кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
Куртакова Ганна Олександрівна - доктор філософії в галузі права, кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права Навчально-наукового інституту права ім. князя Володимира Великого, начальник відділу організації практики та позанавчальної роботи МАУП (Київ, Україна)
Кушнір Ірина Павлівна - доктор юридичних наук зі спеціальності «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право», доцент, заступник начальника кафедри адміністративної діяльності факультету правоохоронної діяльності Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
Оробець Костянтин Миколайович - кандидат юридичних наук, доцент, асистент кафедри кримінально-правової політики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (Харків, Україна)
Пастух Ігор Дмитрович - доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ
Стрельченко Оксана Григорівна - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ
Тимчишин Андрій Михайлович - доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри права та гуманітарних дисциплін Відокремленого структурного підрозділу закладу вищої освіти «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», Івано-Франківська філія (Івано-Франківськ, Україна)
Шевчук Олександр Михайлович - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (Харків, Україна)

Члени редакції журналу Розділу «Економіка»:

Абуселідзе Георгій - завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)
Бабчинська Олена Іванівна - доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та адміністрування Державного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
Божидай Ірина Ігорівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, бізнесу та адміністрування, заступник декана факультету менеджменту, адміністрування та права Державного біотехнологічного університету
Вишневецька Оксана Василівна - кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу інвестиційного та матеріально-технічного забезпечення ННЦ «Інститут аграрної економіки»
Гетьман Ольга Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту Харківського національного університету автомобільно-дорожнього університету (Харків, Україна)
Залуцька Христина Ярославівна - доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій Національного університету «Львівська політехніка» (Львів, Україна)
Канцір Ірина Анатоліївна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки Національного університету «Львівська політехніка» (Львів, Україна)
Карпінський Борис Андрійович - доктор економічних наук, професор, професор кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
Квасній Любов Григорівна - кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри математики та економіки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)
Кривенко Надія Василівна - кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу економіки аграрного виробництва Національного наукового центру "Інститут аграрної економіки"
Македон Вячеслав Владиславович - доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародної економіки і світових фінансів Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. (Дніпро, Україна)
Новаковська Ірина Олексіївна - доктор економічних наук, професор кафедри земельного кадастру НУБіП України, член-кор НААН (Київ, Україна)

Члени редакції журналу Розділу «Публічне управління та адміністрування»:

Гончарук Наталія Трохимівна - доктор наук з державного управління, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Навчально-наукового інституту державного управління Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (Дніпро, Україна)

Дзяна Галина Олексіївна - кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного врядування Інституту адміністрування, державного управління та професійного розвитку Національного університету «Львівська політехніка» (Львів, Україна)

Клименко Наталія Григорівна - доктор наук з державного управління, професор кафедри глобальної та національної безпеки Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)

Медведчук Оксана Валеріївна - кандидат наук з державного управління, доцент, Начальник відділу нормативно-методичного забезпечення та управління проектами Міждержавної гільдії інженерів-консультантів (Київ, Україна)

Мельниченко Олександр Анатолійович - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я, Харківський національний медичний університет (Харків, Україна)

Непомнящий Олександр Михайлович - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри архітектури і просторового планування факультету архітектури, будівництва та дизайну Національного авіаційного університету, експерт Експертної ради МОН з питань атестації наукових кадрів з суспільних наук (Київ, Україна)

Пахомова Тетяна Іванівна - доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри місцевого самоврядування та розвитку територій Навчально – наукового інституту публічної служби та управління Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)

Прав Юрій Григорович - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри засобів захисту інформації Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

Торічний Вадим Олександрович – доктор наук з державного управління зі спеціальності «Державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку», доцент, професор кафедри національної безпеки та управління факультету підготовки керівних кадрів Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)

Члени редакції журналу Розділу «Політологія»:

Горло Наталія Віталіївна - доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології Запорізького національного університету (Запоріжжя, Україна)

Лавриненко Ганна Андріївна - кандидат політичних наук, доцент кафедри політології та соціології Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (Київ, Україна)

Примуш Микола Васильович - доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології та державного управління Донецького національного університету імені Василя Стуса (Вінниця, Україна)

Третяк Олексій Анатолійович - доктор політичних наук, професор, в. о. завідувача кафедри політології, соціології та публічного управління Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (Дніпро, Україна)

Хорішко Лілія Сергіївна - доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології Запорізького національного університету (Запоріжжя, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори

ЗМІСТ

РОЗДІЛ «Воєнні науки, національна безпека,
безпека державного кордону»

Sich R.V., Horpynych P.A., Polishchuk D.B., Zhilkin H.V. <i>MODERN MEANS OF COMBATING UNMANNED AERIAL VEHICLES ON THE BATTLEFIELD</i>	21
Андрусяк М.В., Русецький Р.Ю., Акімов О.О. <i>ПОЛІГРАФ У СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: МІЖДИСЦИПЛІ- НАРНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ТА ЗАРУБІЖНА ПРАКТИКА</i>	31
Богданов Є.П. <i>МІЖНАРОДНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ НАСЕЛЕННЯ ДІЯМ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ</i>	49
Гаврилюк В.В., Зайцев О.В., Вергелес К.П. <i>ІНДИВІДУАЛЬНА ПІДГОТОВКА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ДО УМОВ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ: АСПЕКТИ ВИЖИВАННЯ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ</i>	63
Горбачевський С.С., Самойленко О.О. <i>ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СТІЙКОСТІ СИСТЕМИ ПРИКОРДОННОГО КОНТРОЛЮ У ПУНКТАХ ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ</i>	74
Гулай В.В., Максимець В.Є., Охота І.Й. <i>ВІЙСЬКОВА ДОПОМОГА СЛОВАЧЧИНИ УКРАЇНИ: ГРОМАДСЬКИЙ АКТИВІЗМ CONTRA ПОЛІТИЧНОЇ КОН'ЮНКТУРИ ПІСЛЯ ПАРЛА- МЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОРОСІЙСЬКОГО КУРСУ УРЯДУ Р. ФІЦО (ОСІНЬ 2023-ЗИМА 2025 РР.)</i>	85
Демчишин В.С., Пшенична О.О. <i>БЕЗПЕКА ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: СУЧАСНІ РИЗИКИ ТА СТРАТЕГІЇ ЗАХИСТУ</i>	95
Дєгтяр О.А., Безносенко С.Ю., Коротченко Л.А., Вороной О.В. <i>МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ І РЕМОНТУ ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ</i>	105

Живило Є.О., Докіль В.М. ДОСВІД ІЗРАЇЛЯ ТА РЕСПУБЛІКИ КОРЕЯ ЩОДО МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ КІБЕРБЕЗПЕКИ	120
Задолинний В.А., Погребний В.І., Гнилянський І.І. КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ БЕЗПІЛОТНОЇ ЛОГІСТИКИ ПІДРОЗДІЛІВ НА ЛІНІЇ БОЙОВОГО ЗІТКНЕННЯ	140
Залож В.В., Торічний В.О., Шашкун І.В. МОТИВАЦІЯ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ	154
Золотов А.В., Даценко О.П., Федорович В.В., Половінкін І.М. ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВЧИХ ОСНОВ ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ	170
Івченко М.М., Керецман О.М., Дегтяр О.А. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	188
Ігнат'єв А.М. ДЕМОГРАФІЧНИЙ СТАН УКРАЇНИ	202
Катеринчук І.С., Чуканов А.І. МЕТОДИКА ВИБОРУ ЗА МНОЖИНОЮ ПОКАЗНИКІВ ТИПУ ЗАСОБУ БЕЗПІЛОТНОГО ЛІТАЛЬНОГО АПАРАТУ ДЛЯ РОЗВІДКИ МІННОЇ ОБСТАНОВКИ	215
Коба О.В. ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ТА ПРАВА ЗАСУДЖЕНИХ ПІД ЧАС КОНВОЮВАННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	230
Козловський Ю.К., Зінченко М.О., Яковчук О.В., Коваленко І.Г., Лазута Р.Р., Гулій В.С., Денісова В.В., Слюсар В.С., Попович О.М., Васильченко Д.В. ОГЛЯД ДОСВІДУ РОЗРОБКИ, ВИКОРИСТАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВ УДОСКОНАЛЕННЯ КОМПЛЕКСІВ БОЙОВОГО ЕКІПРУВАННЯ ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ	240

Козорог Г.О., Ілющенко Ю.М., Красота І.В. <i>АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ВІДБОРУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В ОСОБЛИВИЙ ПЕРІОД</i>	261
Косовський С.В., Стасюк В.С. <i>СИСТЕМИ ЗБЕРІГАННЯ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ ТА ПРОДОВОЛЬЧОЇ ТЕХНІКИ НА СКЛАДАХ: ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗА СТАНДАРТАМИ НАТО</i>	273
Кочин В.Д., Скрябіна М.О., Букін М.П., Лисенко Є.С., Владимиров М.В. <i>ВИКОРИСТАННЯ VR-ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ</i>	280
Лапчук Д.І., Щетинський І.М., Тайбасаров О.В. <i>ЕКОНОМІЧНИЙ ЕФЕКТ ЗАСТОСУВАННЯ МОБІЛЬНИХ ВОГНЕВИХ ГРУП ДЛЯ ЗНИЩЕННЯ ЗАСОБІВ ПОВІТРЯНОГО НАПАДУ</i>	290
Маняков І.В. <i>ФОРМУВАННЯ СКЛАДОВИХ ТА СТАНДАРТІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ОХОРОНИ ДІЛЯНОК ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ</i>	303
Марченко Б.В., Федорчук В.Ю. <i>СТРАТЕГІЇ ВИЖИВАННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У СУЧАСНИХ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТАХ: РОЛЬ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ</i>	314
Нікулін М.О., Магась Г.А. <i>АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ОПЕРАТИВНО- СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИКОРДОННОГО ЗАГОНУ ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ НЕДОТОРКАНОСТІ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ</i>	324
Носков О.О., Дегтяр О.А. <i>БЕЗПЕКА ЦИФРОВИХ ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЙ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ</i>	339
Парій С.Г. <i>ПРОБЛЕМИ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ</i>	349
Селявін Д. <i>ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН ЯК ОБ'ЄКТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ</i>	356

- Сухань П.С.** 365
НАПРЯМИ ВЗАВЗАЄМОДІЇ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В СИСТЕМІ ПРОТИДІЇ ПРОЯВАМ ДИВЕРСІЙ
- Сухань П.С.** 377
ОПЕРАТИВНИЙ ЗБІР ТА АНАЛІЗ ОПЕРАТИВНИХ (РОЗВІДУВАЛЬНИХ), ДАНИХ МОЖЛИВИХ ДІЙ ДИВЕРСІЙНИХ СИЛ ТА ЗАСОБІВ СИЛАМИ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ
- Тарасенко В.С.** 390
ЕВОЛЮЦІЯ ТАКТИКИ ЗАСТОСУВАННЯ FPV ДРОНІВ У РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ: ВІД ІМПРОВІЗОВАНИХ ЗАСОБІВ ДО КЛЮЧОВОГО ЕЛЕМЕНТУ СУЧАСНОГО БОЮ
- Торічний В.О., Залож В.В., Шашкун І.В.** 401
СТРАТЕГІЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ВІЙСЬКОВОГО ЛІДЕРСТВА НА СТРАТЕГІЧНОМУ РІВНІ
- Федорчук А.В., Баштовий В.М., Якубовський В.І., Яблонський І.М.** 414
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
- Філіппов М.О., Балагур Л.О., Башнянин О.В.** 425
ІНТЕГРАЦІЯ ЦИФРОВИХ ТОПОГРАФІЧНИХ ДАНИХ У БОЙОВЕ ПЛАНУВАННЯ ПІДРОЗДІЛІВ ТАКТИЧНОЇ ЛАНКИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
- Фурса А.А., Букін М.П., Тененьов Є.П., Владимиров М.В., Піць А.В.** 435
МАТЕРІАЛЬНА БАЗА ДЛЯ ЗАНЯТЬ З ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ, ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВІРІШЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
- Ярещенко С.С., Владимиров М.В., Смолів В.Ф., Солоненко В.В., Букін М.П.** 446
ДИСЦИПЛІНА ЯК НЕ ВІД'ЄМНА ЧАСТКА ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

РОЗДІЛ «Право»

- Bakutin Ye.** 456
TOPICAL ISSUES IMPROVEMENT OF THE ACTIVITIES OF THE PATROL POLICE

Khomyk N.A. <i>LEGAL BASIS OF SOIL PROTECTION IN UKRAINE</i>	467
Асірян С.Р., Свергун Р.В. <i>ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ</i>	476
Баранов-Мохорт С.М. <i>ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОВІДНОСИН МІЖ АСОЦІАЦІЯМИ ТА ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ</i>	485
Битяк О.Ю. <i>ПРАВОВІ ПОЛОЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ЯДЕРНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ</i>	495
Ботнаренко О.М. <i>ПРИРОДА, ЦІЛІ ТА МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ І РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ПРОТИМІННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	505
Гаркуша А.Г., Санакоєв Д.Б. <i>ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО РОЗШУКУ ПІДОЗРЮВАНИХ У КОЛАБОРОЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ («IN ABSENTIA») В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	516
Герасименко О.М., Невмержицький С.М. <i>ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ДОТРИМАННЯ СЛУЖБОЮ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ЗА КРИМІНАЛЬНИМИ ПРАВОПОРУШЕННЯМИ НА ОБ'ЄКТАХ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ</i>	535
Гребенюк В.Ю. <i>РОЛЬ ОБЛАСНИХ, МІСЦЕВИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПІД ЧАС ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	561
Гутник В.В. <i>ЗБРОЙНА АГРЕСІЯ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ: РЕПАРАЦІЇ, САНКЦІЇ ТА МАЙБУТНІЙ МИРНИЙ ДОГОВІР</i>	572

Дараган В.В., Шендрик Ю.В.**580**

СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБЛЕНOSTІ ПРОБЛЕМ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ ОБІГУ ФАЛЬСИФІКОВАНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ З ВИКОРИСТАННЯМ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Кірін Р.С.**589**

ПРАВО МІНЕРАЛЬНО-СИРОВИННОЇ БЕЗПЕКИ: ДЖЕРЕЛА ВОЄННОЇ ДОБИ

Коваль А.А.**609**

ТОЛЕРАНТНІСТЬ ОНЛАЙН: ПРОБЛЕМИ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ТА ПРАВОВІ ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Кожевникова В.О., Черняк О.Ю.**620**

РОЛЬ УПРАВЛІННЯ ООН З КООРДИНАЦІЇ ГУМАНІТАРНИХ СПРАВ У ВІДНОСИНАХ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ГУМАНІТАРНОЮ ДОПОМОГОЮ

Корнієнко В.О., Кипич І.В.**628**

ІСТОРИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ТА КРАЇН ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ

Кришевич О.В.**640**

КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЯНЬ, ЯКІ ПІДПАДАЮТЬ ПІД ПОНЯТТЯ «КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ПОРУШЕННЯМ РІВНОПРАВНОСТІ ГРОМАДЯН ЗАЛЕЖНО ВІД ЇХ РАСОВОЇ, НАЦІОНАЛЬНОЇ, РЕГІОНАЛЬНОЇ НАЛЕЖНОСТІ, РЕЛІГІЙНИХ ПЕРЕКОНАНЬ, ІНВАЛІДНОСТІ ТА ЗА ІНШИМИ ОЗНАКАМИ»

Кузьменко О.В., Чорна В.Г., Одуха М.В.**652**

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ СИСТЕМОЮ МОБІЛІЗАЦІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Кулик М.Й., Терещенко Ю.В., Симчук А.С.**666**

ПРАВОВИЙ СТАТУС АДВОКАТА СВІДКА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Никифорчук В.Д., Хоменко Р.О., Куций М.Ю.**679**

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

- Ободовський О.В., Ободовський Ю.В.** 687
ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ВІД ПРОДАЖУ ВЛАСНОЇ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ: ЕКОНОМІЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ
- Пачевський В.А.** 712
ПОЛІТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ВИКЛИКИ У РОЗСЛІДУВАННІ ТА СУДОВОМУ РОЗГЛЯДІ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ
- Полюхович О.І.** 722
ЦИФРОВІЗАЦІЯ СУДОЧИНСТВА У КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМА УКРАЇНИ
- Пунда О.О.** 734
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОПРАВНОСТІ ГРОМАДЯН У КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ ТА ФІЛОСОФІЇ ПРАВА
- Ряполов А.П.** 746
ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ: МЕЖІ МІЖ СВОБОДОЮ СЛОВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОЮ БЕЗПЕКОЮ
- Сівков С.В.** 758
ЮРИДИЧНІ ГАРАНТІЇ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ
- Скриньковський Р.М.** 767
ПОСИЛЕННЯ СПРОМОЖНОСТЕЙ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ
- Строков І.В., Ярема В.В., Пермяков Д.С.** 778
ПРЕЗУМПЦІЯ НЕВИНУВАТОСТІ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ
- Удовенко Ж.В., Гузій О.В.** 788
КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗСЛІДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ОКУПАНТАМИ В УКРАЇНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ
- Чаплинська Ю.А.** 797
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ БЛАГОУСТРОЮ ТЕРИТОРІЙ

Черненко О.В., Замрига А.В. 807
ПОНЯТТЯ ПОБУТОВИХ ВІДХІД ЯК ОБ'ЄКТУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Шорський П.О. 816
ЗАПОБІЖНИКИ ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ПРОТИДІЇ ЗАГРОЗИ РЕЙДЕРСТВУ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ

РОЗДІЛ «Економіка»

Ахемян А.М., Лапчук Я.С., Харкавий О.В. 824
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Гавадзин Н.О., Клубук А.І., Пасічник В.В. 833
ЦИФРОВІЗАЦІЯ БІЗНЕСУ: ЗМІНА ПОПИТУ НА ПРОФЕСІЇ І ФОРМУВАННЯ НОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

Галан Л.В., Борисевич Є.Г. 841
ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНИХ МОДЕЛЕЙ КОМУНІКАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА САМОМЕНЕДЖМЕНТУ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Гараздюк В.В. 853
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ КУРС УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ: ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕРЕВАГ ВІД ОБРАННЯ

Іванчик В.С., Перун В.І. 862
ІНСТРУМЕНТИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В УМОВАХ ВИХОДУ ПІДПРИЄМСТВ НА МІЖНАРОДНІ РИНКИ

Кабанова О.О., Майданюк С.І., Артюшок К.А. 870
АНАЛІЗ ВПЛИВУ ГЛОБАЛЬНИХ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ І ГЕОПОЛІТИЧНИХ РИЗИКІВ НА СТРУКТУРУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЯ

Клочко Т.А. 884
ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЧИХ ПРОЦЕСІВ В АГРАРНІЙ СФЕРІ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Кондратюк В.В. 893
ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

- Маковецька І.М., Байдін М.В.** 906
УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА
- Паласевич М.Б., Лібрук - Ліпкевич С.Я., Радзевич І.Р.** 916
СУЧАСНА ПАРАДИГМА ІННОВАЦІЙНОГО МАРКЕТИНГУ ПІДПРИЄМСТВА
- Скурєнівська Л.В.** 924
ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОННИМИ РЕСУРСАМИ СИЛ ОБОРОНИ УКРАЇНИ
- Солтисік О.О., Максимич В.В.** 935
ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК УДОСКОНАЛЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ
- Станіславик О.В., Коваленко О.М., Яснюк І.М.** 944
ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ ЛОГІСТИКИ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ
- Талавирич М.П., Шевченко Н.Ю.** 968
СУЧАСНИЙ СТАН ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНИХ ДОБРИВ ДЛЯ ГРУП СУСПІЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ З УРАХУВАННЯМ ЕКОНОМІЧНИХ ЕФЕКТІВ
- Ушкальов В.В.** 978
СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ
- Шашина М.В., Кривда О.В., Тарічева М.Ю.** 989
РИЗИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОХОДНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

РОЗДІЛ «Публічне управління та адміністрування»

- Perga Iu.M., Butsko Iu.V.** 1000
THE INFLUENCE OF CIVIL SOCIETY INSTITUTIONS ON THE PROCESSES OF MAKING MANAGERIAL DECISIONS IN THE CONTEXT OF THE MODERNIZATION OF PUBLIC AUTHORITIES IN UKRAINE

- Андрієнко М.В., Павлов С.С., Гаман П.І., Бойко О.А.,** 1010
СВІТОВИЙ ДОСВІД ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПОЖЕЖНОЮ БЕЗПЕКОЮ: ДІЄВІ МЕХАНІЗМИ ДЛЯ УКРАЇНИ
- Білик В.М.** 1021
ФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВЧИХ РАМОК ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ ШІРШЕНЬ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
- Боринський Т.М.** 1033
ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ В РОЗВИТКУ ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ
- Гошовська В.А.** 1045
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ТРАНСФОРМАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСІВ: НОВІ ГОРИЗОНТИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
- Дегтяр О.А., Пархоменко Л.М.** 1057
ОПТИМІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ІНЖИНІРИНГОВИХ І КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ У БУДІВНИЦТВІ
- Канюк О.В.** 1069
АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ: МОТИВАЦІЯ КОМАНДИ У ВАЖКІ ЧАСИ
- Касьян В.В., Бачинська Н.А., Салата Г.В.** 1078
МЕДІАБАЄР ТА МЕДІАБАЇНГ У МАРКЕТИНГОВОМУ ПРОСУВАННІ ПЕРСОНАЛ-СТРАТЕГІЙ ІННОВАЦІЙНИХ БІБЛІОТЕЧНИХ ПРОЄКТІВ
- Корченко О.Г., Верховцева І.Г., Петькун С.М., Коваленко Ю.М., Дорошенко Е.Р.** 1091
НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ УКРАЇНИ ЗА УМОВ КІБЕРИЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ПУБЛІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ: ПОТЕНЦІАЛ КІБЕРДИПЛОМАТІЇ
- Корчинська О.О., Дубачев Д.А.** 1104
ОСНОВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В УКРАЇНІ У ВОЄННИЙ ТА ПІСЛЯВОЄННИЙ ЧАС
- Кутков О.О., Літвін Л.Ю.** 1120
ОБГРУНТУВАННЯ МОДЕЛІ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В УМОВАХ ЗАГОСТРЕННЯ ВОЄННО-ПОЛІТИЧНОЇ ОБСТАНОВКИ

- Лаврентій Д.С.** 1143
СИСТЕМА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ: ПЕРЕВАГИ ТА ВАДИ
- Ляшук А.В.** 1156
МОВА ПРАВА ЯК ОБ'ЄКТ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ: МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ
- Мельниченко О.А., Макарова В.І., Старусева В.В.** 1164
ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА: ЗНАЧЕННЯ ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ СКЛАДОВИМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ
- Нікітенко Р.П.** 1174
ДІЯЛЬНІСТЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНИХ ПРОГРАМ СКРИНІНГУ В МАМОЛОГІЇ ЯК СКЛАДОВА ПРОФІЛАКТИКИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
- Носков О.М.** 1188
АДАПТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПІДХОДІВ ДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ
- Остапчук В.М., Дегтяр О.А.** 1199
МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ОБОРОННОЮ ТА БЕЗПЕКОВОЮ ПОЛІТИКОЮ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ
- П'ятничук І.Д.** 1212
ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ
- Паламарчук Т.П., Заворітня Г.П.** 1222
ВИКЛИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИМ ВІЙСЬКОВИМ СПІВРОБІТНИЦТВОМ УКРАЇНИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИМІР
- Радзівілов Г.Д., Дегтяр О.А.** 1234
ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ СЕРВІСІВ В УМОВАХ ВІЙНИ
- Хомайко Є.І., Волощук Т.В.** 1243
ВІДНОВЛЕННЯ ПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ІНВЕСТИЦІЇ, ВИКЛИКИ ТА ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА

- Шиляєв Ю.В., Ємцов А.А., Мирончук А.П.** 1256
ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ КАР'ЄРОЮ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НА ПЕРІОД ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ (СТАНУ ВІЙНИ)

РОЗДІЛ «Політологія»

- Алеїчник В.Г.** 1268
СПЕЦИФІКА ВПЛИВУ ВІТЧИЗНЯНИХ ЗМК НА ПОЛІТИЧНУ СВІДОМІСТЬ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА
- Вельгус В.В.** 1284
ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНА СТРАТЕГІЯ США У ПЕРІОД ДЕЗІНТЕГРАЦІЇ СРСР: ПОЛІТИЧНИЙ ЕКСПЕРТНИЙ ДИСКУРС (ЗА Ю. ФІШЕЛОМ)
- Воронова Т.В.** 1295
ПОЛІТИЧНЕ СВІТОСПРИЙНЯТТЯ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ГРОМАДЯН
- Димида В.А.** 1310
ПОЛІТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ТА НАСЛІДКИ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З НАТО У КІБЕРПРОСТОРІ
- Довбенко Т.В., Колєватов О.О., Крук О.І.** 1326
АНАЛІЗ ВПЛИВУ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ІДЕОЛОГІЇ НА МОБІЛІЗАЦІЮ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ ТА ЕЛІТ В УМОВАХ ВІЙНИ
- Заславська О.О., Посвістак О.А., Нижник Д.С.** 1338
SWOT-АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОЦІНКИ ПОЛІТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЛІДЕРІВ ТА ПАРТІЙ
- Земський Ю.С., Мудрик Ю.С.** 1347
КОМПАРАТИВНИЙ МЕТОД ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИВІЛІЗАЦІЙНОГО РІЗНОМАНІТТЯ СУЧАСНОГО СВІТУ
- Зенкін М.В., Кулик В.О., Саламаха І.П.** 1357
ДЕМОКРАТИЧНІ І АВТОРИТАРНІ РЕЖИМИ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНИХ І ЕКОНОМІЧНИХ КРИЗ
- Ігнатов Л.М., Корнієнко В.О.** 1370
УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЗАКОН ПРІОРИТЕТНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ПРАКТИЧНІ ІМПЛІКАЦІЇ

- Кармазіна М.С., Мокляк С.П., Аблазов І.В.** **1383**
ДОНАЛЬД ТРАМП І ТРАМПІЗМ: ПРОФАЙЛІНГ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА ЕПОХИ МЕТАМОДЕРНУ
- Кипич І.В., Коваль О.М., Фастовець Н.В., Букорос Т.О.** **1408**
ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ
- Кобець Ю.В., Ставичний Р.Є.** **1420**
ВИКОРИСТАННЯ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНОГО ПІДХОДУ В УМОВАХ РОЗГОРТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ
- Матвієнків С.М., Братах Л.І.** **1430**
ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОЛЕ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ. СТАН, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТА ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ
- Мигда Є.В.** **1443**
СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ МАНІПУЛЯЦІЇ: УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД У ГЛОБАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ
- Нагорняк М.М.** **1456**
ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА СИСТЕМУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В КРАЇНАХ СХІДНОЇ ТА ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ
- Назарчук О.М.** **1467**
ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ЕЛІТ В УКРАЇНІ У СИСТЕМІ ВІДНОСИН З БІЗНЕСОМ ТА ГРОМАДЯНСЬКИМ СУСПІЛЬСТВОМ
- Опанасюк В.В., Оніщенко М.Л.** **1484**
ОСНОВНІ НАПРЯМИ ТА МОДЕЛІ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА У СФЕРІ ВОЛОНТЕРСТВА
- Сківка Д.М.** **1498**
ДОВГОСТРОКОВІ НАСЛІДКИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ ДЛЯ ДЕРЖАВ СХІДНОЇ АЗІЇ
- Цирфа Ю.А., Кравчук О.А.** **1506**
КОНФЛІКТНА МОБІЛІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНИ

УДК 159.91:004.9:355.1

[https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-5\(10\)-31-48](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-5(10)-31-48)

Андрусяк Марк Володимирович департамент кадрової політики
Міністерства оборони України, <https://orcid.org/0009-0001-7708-0323>

Русецький Руслан Юрійович департамент кадрової політики
Міністерства оборони України, <https://orcid.org/0009-0000-1540-0857>

Акімов Олександр Олексійович доктор наук з державного управління,
професор, Заслужений економіст України, Науково-методичний центр
кадрової політики Міністерства оборони України, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0002-9557-2276>

ПОЛІГРАФ У СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ТА ЗАРУБІЖНА ПРАКТИКА

Анотація. У статті досліджено значення поліграфа як сучасного інструменту забезпечення кадрової безпеки в системі національної безпеки України. Доведено, що в умовах воєнного стану, гібридних загроз та зростаючого ризику проникнення неблагонадійних осіб у критичні сфери оборони, контррозвідки та правоохоронних органів, поліграф виступає як допоміжний засіб оцінювання лояльності, психофізіологічної надійності та потенційних ризиків поведінки. У роботі аналізується, що ефективність психологічних і психофізіологічних досліджень значною мірою залежить від професійної підготовки поліграфологів, яка має базуватися на міждисциплінарному підході із залученням знань психології, фізіології, права, військової етики та криміналістики. Систематизовано зарубіжний досвід підготовки кадрів у США (NCCA), Ізраїлі (IPA), Канаді, Великій Британії та Польщі, виявлено ключові стандарти етичної практики (APA), а також досліджено їхню адаптованість до українського контексту. Обґрунтовано переваги та ризики використання поліграфа в процесі мобілізаційного скринінгу, перевірки військовослужбовців та іноземців-добровольців. Зроблено акцент на необхідності розбудови національної системи професійної стандартизації, включаючи створення спеціалізованого освітнього курсу (420 годин) на базі Національного університету оборони України та запровадження дворівневої моделі сертифікації за участю МОУ, СБУ та незалежних експертів. Узагальнено, що психологічні та психофізіологічні дослідження мають обмежене, проте значуще застосування як допоміжний елемент багаторівневої системи оцінювання, з обов'язковим дотриманням принципу condition-based consent

(умовної добровільної згоди). Висвітлено функції поліграфа не лише як інструмента контролю, а й як захисного засобу для реабілітації військових у складних ситуаціях, що підтверджується кейсами з ізраїльської та канадської практики. Результати дослідження вказують на необхідність невідкладного запуску комплексної освітньо-кваліфікаційної системи в Україні, яка б відповідала міжнародним стандартам і забезпечувала підготовку до роботи в умовах бойового стресу, PTSD та гібридних загроз.

Ключові слова: поліграф, національна безпека, кадрова безпека, підготовка поліграфологів, міждисциплінарність, NCCA, APA, condition-based consent, психофізіологія, військова етика, скринінг, США, Ізраїль, стандартизація.

Andrusiak Mark Department of Personnel Policy of the Ministry of Defense of Ukraine, Kyiv, <https://orcid.org/0009-0001-7708-0323>

Rusetskyi Ruslan, Department of Personnel Policy of the Ministry of Defense of Ukraine, Kyiv, <https://orcid.org/0009-0000-1540-0857>

Akimov Oleksandr Doctor of Science in Public Administration, Professor, Honored Economist of Ukraine, Scientific and Methodological Center for Personnel Policy of the Ministry of Defense of Ukraine, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0002-9557-2276>

POLYGRAPH IN THE NATIONAL SECURITY SYSTEM: INTERDISCIPLINARY APPROACHES TO PERSONNEL TRAINING AND INTERNATIONAL PRACTICE

Abstract. The article explores the significance of the polygraph as a modern tool for ensuring personnel security within the national security system of Ukraine. It is substantiated that under conditions of martial law, hybrid threats, and increasing risks of infiltration by unreliable individuals into critical sectors of defense, counterintelligence, and law enforcement, the polygraph functions as an auxiliary method for assessing loyalty, psychophysiological reliability, and potential behavioral risks. The paper analyzes that the effectiveness of psychological and psychophysiological research largely depends on the professional training of polygraph examiners, which should be based on an interdisciplinary approach involving knowledge of psychology, physiology, law, military ethics, and forensics science. The article systematizes international best practices in personnel training from the United States (NCCA), Israel (IPA), Canada, the United Kingdom, and Poland, identifies the key ethical standards (APA), and examines their adaptability to the Ukrainian context. The advantages and risks of using the polygraph in mobilization screening, evaluation of military personnel, and foreign volunteers are analyzed. Emphasis is placed on the need to develop a national system of

professional standardization, including the creation of a specialized 420-hour training program at the National Defense University of Ukraine and the introduction of a two-tier certification model involving the Ministry of Defense, the Security Service of Ukraine, and independent expert bodies. It is summarized that psychological and psychophysiological studies have limited, but significant, application as an auxiliary element of a multi-level assessment system, with mandatory adherence to the principle of condition-based consent. The article highlights the dual role of the polygraph not only as a control mechanism but also as a protective instrument for the rehabilitation of military personnel in complex situations, as evidenced by case studies from Israel and Canada. The findings underscore the urgent need to launch a comprehensive educational and qualification system in Ukraine that meets international standards and prepares specialists for work under combat stress, PTSD conditions, and hybrid threats.

Keywords: polygraph, national security, personnel security, polygraph examiner training, interdisciplinarity, NCCA, APA, condition-based consent, psychophysiology, military ethics, screening, USA, Israel, standardization.

Постановка проблеми. Сучасні загрози національній безпеці України, зокрема в умовах збройної агресії та гібридної війни, висувають підвищені вимоги до якості кадрового складу у сфері оборони, розвідки, контррозвідки та правоохоронних органів. Одним із ефективних інструментів попередження внутрішніх загроз, виявлення психологічних ризиків, лояльності та потенційної девіантної поведінки є психологічні та психофізіологічні дослідження. Водночас ефективність цього інструменту безпосередньо залежить від рівня професійної підготовки поліграфологів, яка потребує міждисциплінарного підходу, що поєднує психологію, фізіологію, криміналістику, безпекові студії та етичні стандарти.

Незважаючи на активне впровадження психофізіологічних досліджень в окремих секторах безпеки, в Україні досі відсутня уніфікована система підготовки, сертифікації та професійної стандартизації поліграфологів, що знижує достовірність результатів досліджень, ускладнює інтеграцію психофізіологічних досліджень у державну кадрову політику та гальмує розвиток інституційної спроможності в секторі безпеки. Крім того, недостатньо вивчено та адаптовано зарубіжний досвід використання психофізіологічних досліджень як елементу превентивної безпеки, особливо в контексті воєнного часу.

Таким чином, актуальною є необхідність наукового обґрунтування міждисциплінарних засад підготовки поліграфологів для системи національної безпеки з урахуванням міжнародної практики, що дозволить підвищити кадрову стійкість та довіру до інструментів психологічної діагностики в оборонному секторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень, публікацій і нормативних актів засвідчує зростаючу роль психофізіологічних

досліджень (далі – поліграфа) як інструмента кадрової безпеки, особливо у сфері оборони та правоохоронних органів. В українському нормативному полі ключовим документом є наказ Міністерства оборони України № 272 (2022) [1], яким затверджено Інструкцію з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України, що формалізує застосування поліграфа як елемента комплексної оцінки кандидатів. Американська асоціація поліграфологів (2024) [2] у Кодексі етики та стандартів практики підкреслює необхідність професійної доброчесності, об'єктивності та дотримання процедур під час тестування. Це перегукується з ізраїльським досвідом, де, як зазначає Н. Дан (2024) [4], передбачено право апеляції після провалу поліграфа, що демонструє високий рівень правового регулювання процедури. У публікації А. Harel (2024) [5] показано, що результати поліграфа можуть бути використані як доказ обману навіть у складних етичних і політичних кейсах. Досвід країн НАТО також свідчить про важливість поліграфічної перевірки для збереження військової безпеки. Зокрема, у Канаді поліграф використовується для точного виявлення ризиків у процесі добору військових кадрів [13; 14]. У Польщі, за результатами досліджень Л. Лепа (2017) [8] і Ю. Відацького (2018) [15], поліграф активно використовувався в спецслужбах ще за часів ПНР, що створило ґрунт для сучасної практики в умовах демократичного контролю. Наукові установи, як-от National Center for Credibility Assessment (NCCA) у США [9], забезпечують багаторівневу систему підготовки поліграфологів, яка включає як базові курси, так і спеціалізоване навчання для роботи в умовах підвищеної відповідальності. Про важливість академічного підходу також свідчить публікація National Research Council (2003) [10], у якій наведено докази обмежень і переваг поліграфа з точки зору наукової валідності. Водночас, як наголошує W. Iacono (2001) [6], надмірна залежність від поліграфа у сфері добору може створювати ілюзію повної достовірності, якщо не враховуються психофізіологічні особливості особи. Дана теза є актуальною у світлі новинних кейсів, де поліграф ставав вирішальним фактором у встановленні правди (наприклад, кейс The Jerusalem Post, 2008 [12]).

Таким чином, зарубіжна практика доводить ефективність поліграфа у забезпеченні національної безпеки, але також висуває вимоги до етичного, правового та професійного супроводу процедури. Актуальним залишається питання стандартизації підготовки поліграфологів та інтеграції результатів поліграфа в систему кадрового управління в умовах гібридної війни.

Мета дослідження – систематизація зарубіжного досвіду підготовки поліграфологів для потреб національної безпеки з акцентом на інституційні моделі навчання, стандарти професійної сертифікації та етичні вимоги до фахівців у сфері психофізіологічної діагностики.

Методологія дослідження. Методологічною основою статті є міждисциплінарний підхід, що поєднує теоретико-прикладні розробки у сферах

психофізіології, юридичної психології, криміналістики, права, військової етики, а також управління персоналом у сфері національної безпеки. Дослідження ґрунтується на поєднанні загальнонаукових та спеціальних методів: системного, порівняльного, структурно-функціонального аналізу, контент-аналізу нормативно-правових актів, а також кейс-методу.

Для обґрунтування доцільності впровадження поліграфа в кадрову політику сектору безпеки і оборони було здійснено порівняльний аналіз практики використання поліграфа в країнах НАТО – зокрема, у США, Ізраїлі, Канаді, Польщі, Великій Британії – із залученням офіційних документів, етичних кодексів (АРА, NCCA), аналітичних звітів та публікацій у профільних виданнях. Також застосовано метод експертної оцінки ефективності наявних навчальних програм з підготовки поліграфологів та здійснено конструювання типової програми професійного навчання обсягом 420 академічних годин.

Окрему увагу приділено аналізу наукової валідності поліграфічного методу, його обмежень, потенційних етичних ризиків та проблем хибно-позитивних результатів у контексті кадрової безпеки. Методологія дослідження передбачає критичне осмислення можливостей інтеграції міжнародних стандартів у національну систему підготовки кадрів для сектору безпеки з урахуванням сучасних загроз та умов воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. National Research Council (далі – NRC) є науково-дослідним підрозділом Національних академій наук, інженерії та медицини США (National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine). Організація працює як незалежний консультативний центр для уряду США, зокрема для Конгресу, Міністерства оборони, ЦРУ, ФБР, Міністерства внутрішньої безпеки (DHS) та інших структур, що відповідають за національну безпеку [10].

У межах своєї діяльності NRC здійснює комплексні міждисциплінарні дослідження, включно з оцінкою ефективності поліграфа як інструмента перевірки достовірності в безпекових службах. Звіт The Polygraph and Lie Detection став основною точкою відліку в сучасних дебатах щодо наукової валідності та практичної доцільності використання поліграфа в оборонному й контррозвідальному секторах США.

Так, звіт NRC відіграє роль ключового еталону наукового аналізу поліграфа як інструменту психологічної діагностики в безпековому секторі. Даний звіт охоплює психологічні, нейрофізіологічні, юридичні та етичні аспекти застосування поліграфа та, що найважливіше, надає статистично обґрунтовану оцінку його ефективності в різних контекстах – від оперативного розслідування до кадрового скринінгу.

Варто зазначити, що NRC підійшла до аналізу поліграфа не як до технічного приладу, а як до *мультиагентного інструменту*, ефективність якого залежить від багатьох змінних: кваліфікації оператора, психологічного стану обстежуваного, сценарію тестування, методів інтерпретації та цілей

застосування. Такий міждисциплінарний підхід – психофізіологія, соціальна психологія, криміналістика, методологія доказів – є релевантним для побудови навчальних програм поліграфологів у секторі національної безпеки.

Як зазначено у звіті The Polygraph and Lie Detection, основні акценти NRC можна узагальнити наступним чином:

- *валідаційна асиметрія між сценаріями*: поліграф демонструє неоднакову ефективність залежно від контексту застосування. Так, у кримінальних розслідуваннях, де є конкретна подія та обмежене коло питань, точність сягає до 0,80 AUC (area under the curve) – тобто показує відносно надійний рівень. При дослідженні масового кадрового скринінгу (зокрема, при перевірці лояльності військовослужбовців), точність поліграфа суттєво знижується – до рівня 0,56-0,65 AUC, що лише незначно перевищує випадкову вірогідність [10]. На нашу думку, масове застосування поліграфа під час мобілізації в Україні, набору до спецслужб або перевірки діючих офіцерів без додаткових методів оцінки може спричинити небажаний рівень хибнопозитивів, кадровий дисбаланс і втрату довіри до інструменту;

- *ризик хибнопозитивних результатів*: хибне виявлення “обману” призводить до дискримінації, необґрунтованої репутаційної втрати або неправомірної дискваліфікації, що особливо критично в умовах воєнного часу, коли держава несе підвищену відповідальність за законність і обґрунтованість управлінських рішень щодо персоналу. Тому вважаємо, що поліграф може бути використаний лише як допоміжний компонент багаторівневої системи оцінювання – разом із behavioral screening, OSINT-аналізом, тестами на когнітивну реакцію та військово-психологічним інтерв’юванням;

- *уразливість до контрзаходів*: поліграф легко піддається маніпуляції, що особливо небезпечно в системі національної безпеки. Так, навчання “саботажу” поліграфа, зокрема, через контроль дихання, біль, когнітивні перенавантаження, може бути опановане за кілька днів. Відсутність універсального виявлення контрзаходів є найбільшою слабкістю для служб безпеки США, особливо при перевірці інформаторів, агентів чи новобранців. Тому, вважаємо, що навчальні програми для українських поліграфологів мають включати не лише методи тестування, а й активну лабораторну роботу з контрзаходами, моделюванням та оцінкою складних випадків. Це є елементом психофізіологічної підготовки, що потребує міждисциплінарного підходу.

Таким чином, аналіз NRC у США підкреслює, що поліграф як інструмент у сфері національної безпеки повинен використовуватись не ізольовано, а у зв’язці з іншими методами та лише за умови професійної, етично орієнтованої підготовки поліграфологів. Це потребує системної інтеграції поліграфа в кадрову політику безпеки з урахуванням сучасних міждисциплінарних стандартів.

В. Іаконо доводить, що польові дослідження “завищують” точність поліграфа у США через методологічну помилку, оскільки перевіряються лише

зіння, але не випадки, де респондент заперечує провину. Учений демонструє, що частка хибнопозитивів може сягати 45%. Підтримуємо тезу про переоцінку ефективності, однак у контексті повномасштабного вторгнення в Україну поліграф залишається цінним для *decision support* (допоміжні індикатори ризику), коли результати оцінюються колегіально і синтезуються з даними, отриманими від перевірки потенційного військовослужбовця [6].

Також варто розглянути Національний центр оцінки достовірності (National Center for Credibility Assessment, NCCA), який функціонує під егідою Агентства захисту оборонної контррозвідки (DCSA, Department of Defense). Центр є офіційною базою підготовки поліграфологів для Міністерства оборони США, ФБР, ЦРУ, Управління національної безпеки (NSA), Державного департаменту та інших критично важливих структур, що забезпечують внутрішню та зовнішню безпеку держави [9].

Так, NCCA не лише навчає операторів поліграфа, а й формує стандарти етичної поведінки, проводить дослідницькі проекти з методології тестування та розробляє інноваційні алгоритми аналізу поліграм. У даному сенсі центр виступає не просто навчальним закладом, а науково-методичною платформою, що задає вектор розвитку всієї сфери психофізіологічної оцінки в системі національної безпеки США.

Варто підкреслити, що навчання в NCCA вибудовано як багатоступенева система, орієнтована не лише на передачу знань, а й на практичну спроможність виконання завдань у реальних умовах оперативної діяльності. Базовий курс триває 14 тижнів (близько 400 академічних годин), і включає в себе чотири основні навчальні блоки:

- психофізіологічна теорія;
- проектування протоколів опитування (*questioning protocols*);
- інтерпретація поліграм та статистична обробка;
- робота з контрзаходами, включаючи симуляцію високостресових умов.

Наступний етап включає дворічне менторство (*on-the-job training*), коли випускник виконує тести під супервізією досвідченого поліграфолога, із щоквартальними оцінками професійного зростання. Щорічна переатестація забезпечує постійне оновлення навичок і *запобігає деградації професійних стандартів*. У процесі оцінюється не лише техніка тестування, а й етична поведінка та якість комунікації з респондентом. Особливо цінним є акцент на лабораторних вправах, де моделюються ситуації прихованого обману, симуляції болю, пригнічення реакцій. Це забезпечує розвиток здатності розпізнавати контрзаходи – одну з головних загроз достовірності психофізіологічного дослідження у сфері національної безпеки.

У контексті побудови системи кадрової безпеки в Україні, особливо в умовах воєнного стану та зростаючих ризиків проникнення ворожих агентів у

структури національної безпеки, модель NCCA може і повинна розглядатися як зразок для наслідування – своєрідний “золотий стандарт” підготовки поліграфологів для оборонного, розвідувального та правоохоронного секторів. Проте її впровадження в українському середовищі потребує глибокої адаптації до національних нормативно-правових умов, кадрової політики та специфіки бойового досвіду.

Передусім, необхідно передбачити модульну інтеграцію базового курсу NCCA з уже чинною Інструкцією про професійно-психологічний відбір у Збройних Силах України, затвердженою у 2024 році [1]. З огляду на загальний обсяг 400 аудиторних годин у США, доцільним буде розширення програми до приблизно 520 годин шляхом включення додаткового блоку з військової психології (орієнтовно 40 годин), тематики застосування поліграфа в умовах бойових дій і при посттравматичних стресових розладах (близько 30 годин), а також національного законодавства у сфері персональних даних, етики та професійної відповідальності поліграфолога (близько 50 годин).

Крім цього, сертифікація має здійснюватися у двох взаємопов’язаних напрямках. Початкову акредитацію навчальних програм і фахівців варто покласти на Міністерство оборони України, Науково-методичний центр кадрової політики Міністерство оборони України або уповноважену ним освітню структуру, наприклад, Національний університет оборони України (далі – НУОУ). Водночас незалежну щорічну переатестацію поліграфологів повинна проводити міжвідомча кваліфікаційна комісія при Міністерстві оборони України до якої будуть делеговані представники Служби безпеки України. Такий підхід дозволить забезпечити системну якість підготовки, уникнути ризиків корпоративної замкнутості та сприятиме зростанню довіри до результатів поліграфічних досліджень у стратегічно важливих службах.

У стратегічній перспективі доцільно створити окремий Національний центр підготовки поліграфологів України, який стане провідним хабом з розробки навчальних програм (у координації з Міністерством освіти і науки України), проведення міждисциплінарних наукових досліджень (спільно з НАН України) та супроводження практичної діяльності поліграфологів у військових підрозділах, охоронних структурах і прикордонних службах. Такий центр зможе забезпечити не лише уніфікацію стандартів, а й міжнародну інтеграцію української системи підготовки кадрів у сфері психофізіологічної безпеки.

Також варто відзначити Американську асоціацію поліграфологів (далі – АРА), яка є найбільш авторитетною професійною організацією у сфері психофізіологічних досліджень у світі. Заснована у 1966 році, вона не лише координує діяльність поліграфологів у США, а й формує загальносвітові підходи до професійної етики, стандартів навчання, технічної практики та післядипломного супроводу фахівців. Важливо підкреслити, що оновлене у

серпні 2024 року видання APA Standards of Practice є нормативною основою для більшості національних і приватних поліграфічних центрів, включаючи служби безпеки, правоохоронні органи та державні установи в понад 30 країнах [2].

У контексті розбудови української системи професійної підготовки поліграфологів для сфери оборони та контррозвідки, стандарти APA є не просто нормативним орієнтиром, а методологічною основою для створення нових підходів до сертифікації та навчання. Особливо актуальним є принцип етичного бар'єру: в умовах воєнного стану, коли психологічне навантаження та ризик помилкових рішень підвищуються, дотримання міжнародних етичних норм є не менш важливим, ніж технічна точність приладу.

Ми повністю погоджуємося з позицією APA щодо неприпустимості використання поліграфа без інформованої згоди, навіть у безпековому секторі. Водночас, розуміючи специфіку умов воєнного часу в Україні, ми пропонуємо адаптовану модель – principle of condition-based consent, яка передбачає:

- добровільність проходження тесту, без юридичних санкцій за відмову;
- чітке пояснення наслідків відмови – наприклад, обмеження доступу до посад зі спеціальним допуском;
- етичний супровід процедури, включаючи присутність незалежного психолога або офіцера персональної безпеки.

Отже, досвід США переконливо демонструє, що професійна підготовка поліграфологів є не просто набором технічних навичок, а міждисциплінарним комплексом психофізіологічних, етичних, правових і управлінських знань. Такий підхід потребує адаптації до конкретного національного безпекового контексту, зокрема – до викликів, які постають перед Україною в умовах гібридної війни та широкомасштабної мобілізації. Запровадження стандартів типу APA сприятиме підвищенню довіри до поліграфа як інструменту кадрової безпеки у державному секторі, мінімізує ризики управлінських помилок та сприятиме формуванню цілісної, відповідальної й етично обґрунтованої системи персонального контролю в інституціях, що забезпечують національну безпеку, зокрема, у Міністерстві оборони України.

Для системного узагальнення ключових підходів до оцінки поліграфа як інструмента національної безпеки та професійної підготовки поліграфологів у міжнародному контексті доцільно порівняти чотири вищезазначених дослідження. Наведена нижче таблиця 1 дозволяє виявити спільні акценти, відмінності та потенціал для адаптації найкращих практик в українському безпековому середовищі.

Таблиця 1.

Порівняльний аналіз підходів до використання поліграфа у сфері національної безпеки США

Критерій	NRC	В. Іаконо	NCCA	APA
Фокус	Валідація методики	Методологічна критика	Підготовка кадрів	Стандарти професії
Ключовий урок	Обмеження точності у скринінгу	Ризик хибнопозитиву	Комплексний курс + R&D	Етика + безперервний CPD
Додаткова цінність	Альтернативи (fMRI, VSA)	Контрзаходи	Лабораторії СМ-досліджень	Глобальна легітимація

Авторська розробка.

Аналіз засвідчує, що кожне з джерел виконує специфічну функцію у формуванні політики застосування поліграфа – від науково-обґрунтованої критики та застережень (NRC, В. Іаконо), до прикладного проектування освітніх програм (NCCA) та розробки етичних і професійних стандартів (APA). Такий мультиаспектний підхід підтверджує необхідність розбудови Міністерством оборони України власної інтегрованої моделі – з урахуванням наукової валідації, кадрової підготовки, етичних принципів і міжвідомчої стандартизації.

Таким чином досвід США демонструє, що поліграф є корисним, але не самодостатнім інструментом забезпечення кадрової безпеки. Для України доцільно поєднати наукову обґрунтованість NRC, конструктивну критичність та практичні процедури NCCA/APA, формуючи власну систему професійної стандартизації поліграфологів, здатну витримати виклики воєнного часу й інтегруватися у євро-атлантичний безпековий простір.

Ізраїльський досвід інтеграції поліграфа в систему національної безпеки є унікальним прикладом поєднання технологічної інноваційності, правової гнучкості та високих етичних стандартів. Даний досвід може слугувати цінним орієнтиром для України у формуванні власної моделі використання поліграфа у сфері безпеки.

Ізраїльська Академія Поліграфа (Israeli Polygraph Academy, далі – IPA) є провідною установою, що забезпечує підготовку поліграфологів для військових та правоохоронних структур. Заснована в 2003 році колишніми офіцерами розвідки та військової поліції, IPA пропонує базові та просунуті курси, а також спеціалізовані програми для інструкторів та керівників поліграфічних лабораторій. Програми навчання охоплюють етичні аспекти, методики тестування та використання поліграфа в правоохоронній діяльності [7].

Так, у Ізраїлі поліграф активно використовується для перевірки кандидатів на посади, що потребують високого рівня довіри, зокрема в армії та розвідці. Процедура включає попереднє інтерв'ю, основне тестування та аналіз

результатів. Важливо зазначити, що в Ізраїлі існує можливість апеляції результатів психофізіологічного дослідження, хоча офіційна процедура апеляції не регламентована [4].

Як приклад, у 2008 році ізраїльська військова прокуратура розслідувала інцидент, що набув резонансу у ЗМІ: ізраїльський солдат, перебуваючи під командуванням старшого офіцера, здійснив постріл гумовою кулею у зв'язаного палестинця, якого утримували в одному з населених пунктів Західного берега. Питання полягало в тому, чи віддав командир батальйону усну або невербальну вказівку на застосування сили. Застосування поліграфа у даному випадку стало не просто технічним заходом, а юридично-психологічним інструментом, який дозволив підтвердити відсутність умислу або команди з боку офіцера. Результати психофізіологічного дослідження (поліграфного тестування) були використані як додатковий аргумент у процесі дисциплінарної перевірки, і допомогли уникнути неправомірної дискваліфікації командира батальйону [12].

Даний випадок показує, що поліграф у системі національної безпеки може виконувати функцію захисного інструменту, а не лише карального. В умовах воєнного часу, коли командири діють у динамічних, стресогенних ситуаціях, поліграф може захищати репутацію офіцера від хибних обвинувачень, якщо він діяв у межах закону. Для України це надзвичайно актуально, адже військові також часто перебувають у ситуаціях з неоднозначною інтерпретацією наказів, що підкреслює потребу у високій кваліфікації поліграфологів, які здатні не лише виявляти ризики, але й відновлювати справедливість.

Також принагідно зазначити, що у серпні 2024 року ізраїльське видання Haaretz повідомило, що декілька солдатів ЦАХАЛ підозрювались у побитті та приниженні палестинського ув'язненого під час транспортування. Для верифікації їхніх свідчень та встановлення об'єктивної картини подій командування ухвалило рішення залучити поліграф, оскільки показання солдатів суттєво різнилися. Поліграфічне тестування виявило розбіжності у ключових відповідях, що дало підстави прокуратурі вимагати посилення слідчих дій [5].

Даний випадок демонструє, що поліграф також виконує функцію контролю правопорядку всередині військової організації. У контексті сучасної гібридної війни, репутаційні ризики держави можуть виникнути не лише внаслідок дій ворога, але й через порушення з боку власного персоналу. Важливо, щоб поліграф не просто фіксував фізіологічну реакцію, а був інтегрований у систему військово-етичної відповідальності, з обов'язковим супроводом психолога, юриста та незалежного аудитора.

Для України, де питання військових злочинів має як внутрішній, так і міжнародно-правовий вимір (наприклад, в контексті розслідувань за нормами

міжнародного гуманітарного права), прецеденти Ізраїлю є показовими. Вони доводять, що поліграф здатен:

- фіксувати факт порушення;
- підсилювати довіру до слідства;
- зменшувати вплив “мовчазної змови” у підрозділах;
- слугувати підставою для службових рішень без порушення

презумпції невинуватості.

Отже, обидва випадки ілюструють ключові функції поліграфа в оборонному середовищі Ізраїлю: захисну (реабілітація офіцера) і дисциплінарну (виявлення правопорушень). Вони підтверджують, що ізраїльська модель не є репресивною, а етично збалансованою, із процедурними запобіжниками. Для України це аргумент на користь створення системи військової поліграфії, яка базується не лише на техніці, але й на етичній експертизі, фаховій підготовці та процедурній прозорості.

Ізраїльський підхід до використання поліграфа характеризується:

- *цільовим використанням*: поліграф застосовується для конкретних цілей, таких як перевірка військовослужбовців, а не для масового скринінгу;
- *етичними стандартами*: велика увага приділяється етичним аспектам, включаючи інформовану згоду та конфіденційність результатів;
- *професійною підготовкою*: поліграфологи проходять спеціалізоване навчання, що включає як теоретичні, так і практичні аспекти.

Для України, враховуючи поточні безпекові виклики, доцільно адаптувати ізраїльський підхід, зокрема шляхом створення курсів для поліграфологів на базі Національного університету оборони України, розробки етичних стандартів та впровадження цільового використання поліграфа в кадровому скринінгу потенційних військовослужбовців.

У Канаді поліграф використовується як допоміжний інструмент у сфері національної безпеки, зокрема в Канадській службі безпеки (CSIS), Центрі безпеки комунікацій (CSE), Королівській канадській кінній поліції (RCMP) та Канадській прикордонній службі (CBSA). Він застосовується для перевірки лояльності та надійності кадрів, які мають доступ до конфіденційної інформації та військової таємниці [14].

Згідно з політикою Міністерства національної оборони Канади, проведення психофізіологічного дослідження (тестування) можливе лише за добровільною та інформованою згодою кандидата, що підкреслює важливість дотримання прав людини та етичних стандартів у процесі перевірки. Однак, використання поліграфа в Канаді викликає певні суперечки. Національне агентство з нагляду за безпекою та розвідкою (NSIRA) висловило занепокоєння щодо правомірності та необхідності застосування поліграфа в процесі перевірки безпеки, особливо в контексті дотримання Хартії прав і свобод.

Варто підкреслити, що у Канаді поліграф активно використовується в Канадській службі національних розслідувань (CFNIS) для розслідування серйозних правопорушень, таких як корупція, шахрайство та шпигунство. Поліграф допомагає визначити достовірність свідчень підозрюваних, свідків

та персоналу, що сприяє ефективному розслідуванню складних справ. Крім того, поліграф є частиною процесу перевірки безпеки для військовослужбовців, які мають доступ до конфіденційної інформації, що дозволяє виявляти потенційні загрози безпеці та забезпечувати надійність персоналу [13].

Таким чином, канадський підхід демонструє баланс між потребами національної безпеки та захистом прав особи, а добровільність участі в поліграфному тестуванні та обмежене застосування даного інструменту свідчать про прагнення до етичного використання поліграфа.

У Великобританії законодавство передбачає обов'язкове проходження психофізіологічного дослідження (тестування) для певних категорій осіб на пробації. Е. Крістіан стверджує, що поліграф застосовується поліцією для перевірки кандидатів на посади та виявлення корупції серед офіцерів. Це сприяє підвищенню довіри до правоохоронних органів, офіцерського складу, а також забезпеченню етичних стандартів [3].

У Польщі поліграф активно використовується у сфері військової безпеки, зокрема у військовій контррозвідці та кримінальних розслідуваннях. Даний інструмент служить для виявлення порушень серед військовослужбовців та забезпечення дисципліни в збройних силах.

Принагідно зазначити, що у період з 1969 по 1989 роки Військова внутрішня служба (WSW) Польщі провела 1 180 поліграфних обстежень у 5243 осіб. Як зазначає Л. Леп, дані обстеження були спрямовані на розслідування таких злочинів, як крадіжки зброї, вбивства, розкрадання військового майна та втрати секретних документів. Зокрема, у 1969-1976 роках було проведено 1 590 обстежень у 274 справах, з яких 92 стосувалися крадіжок зброї. Поліграф також використовувався для перевірки власних агентів перед відрадженням за кордон та для допитів затриманих іноземних агентів [8].

Згідно з Законом Польщі про Службу військової контррозвідки та Службу військової розвідки від 9 червня 2006 року, кандидати на посади, що вимагають спеціальних навичок або схильностей, можуть бути зобов'язані пройти психофізіологічне дослідження (тестування), включаючи поліграф, за рішенням керівництва відповідної служби [15].

Станом на 2025 рік Польща продовжує активно використовувати поліграф у військовій контррозвідці та кримінальних розслідуваннях, адаптуючи його застосування до сучасних викликів безпеки.

Згідно з останніми дослідженнями, поліграф залишається важливим інструментом у діяльності польських військових та спеціальних служб. Він застосовується для:

- *внутрішніх перевірок персоналу*: оцінка лояльності та надійності військових кадрів;
- *контролю агентурної мережі*: перевірка достовірності інформації, наданої агентами;
- *розслідування серйозних правопорушень*: використання поліграфа як допоміжного засобу у складних справах щодо військових порушень.

Дані практики підтверджують, що поліграф є невід'ємною частиною сучасної системи безпеки Польщі.

Яскравим прикладом психофізіологічного дослідження (тестування) є те, що у березні 2024 року генерал-лейтенант Я. Громадзінський був відкликаний з посади командувача Eurocorps після початку перевірки його допуску до секретної інформації Військовою контррозвідкою Польщі. Хоча деталі розслідування не розголошуються, даний випадок демонструє серйозність підходу польських служб до забезпечення безпеки на найвищих рівнях командування [11].

Таким чином, Польща продовжує активно інтегрувати поліграф у свою систему національної безпеки, використовуючи його як ефективний інструмент для внутрішніх перевірок, контролю агентурної мережі та розслідування серйозних правопорушень. Даний підхід, заснований на чітких правових нормах та етичних стандартах, може служити прикладом для оборонного сектору України, у формуванні власної стратегії використання поліграфа в сфері безпеки.

Щоб показати реальний обсяг потреб сектору оборони у кваліфікованих поліграфологах і порівняти його з нинішніми ресурсами, у таблиці 2 зведено ключові статистичні показники-тригери (потік рекрутів, норматив навантаження, міжнародні стандарти підготовки). Вона візуально обґрунтовує невідкладність запуску спеціалізованої програми в НУОУ з огляду на вимоги національної безпеки.

Таблиця 2.

Аналіз потреб у підготовці поліграфологів в НУОУ

Показник	Актуальний стан	Наслідок для системи безпеки
Потік кандидатів на військову службу	49 543 звернення до центрів рекрутингу за I кв. 2025 р. (АрміяInform)	Необхідно $\approx 10\,000$ щорічних скринінг-тестів (із розрахунку 20 % від загальної кількості звернень).
Перевірка іноземців-добровольців	Поліграф запроваджено наказом МОУ для Центру рекрутингу іноземців (березень 2025 р.) (Міністерство оборони України)	+2 000–3 000 додаткових тестів на рік.
Чинна підготовка в Україні	Курси МВС — 98 год, очна форма, сертифікат без спеціалізації на військових (НАВС)	Не охоплює методики PTSD / бойового стресу; містить < 25 % годин, порівняно з міжнародними вимогами.
Міжнародні стандарти	Базовий курс DoD/NCCA — 400 год; Gazit (Ізраїль) — 330 год (polygraphdojo.com, polygraph-school.com)	Українська програма має бути не коротшою за 400 год.

Авторська розробка.

Отже, навіть за консервативного прогнозу 12-15 тис. скринінгових поліграфів на рік сектор оборони потребує близько 150-180 атестованих поліграфологів (норма навантаження ≈ 80 тестів/рік). Нині їх у державних структурах менше 50. Таким чином, спеціалізована програма в НУОУ ліквідує кадровий розрив, інтегрує міжнародну методологію й забезпечить міжвідомчу уніфікацію.

Наступна таблиця 3 структурує проєктований 420-годинний курс “Polygraph for Defence & Security”, розбиваючи його на тематичні блоки, кредитний обсяг і донорські стандарти (NCCA, Gazit, APA). Її метою є візуалізація того, як зарубіжний досвід можливо інтегрувати в український освітній контекст і забезпечити комплексну підготовку поліграфологів саме для потреб військового управління.

Таблиця 3.

Модель навчального курсу “Polygraph for Defence & Security”

Блок	Провідні стандарти-донори	Очікувані результати
Психофізіологія стресу та PTSD	Gazit (Ізр., 96 год) (polygraph-school.com)	Знання автономної реактивності у ветеранів і кандидатів із бойовим досвідом.
Право нацбезпеки та HR-audit	DoD/NCCA legal module (40 год) (polygraphdojo.com)	Оперативне застосування Закону “Про держтаємницю”, GDPR-аналогів, воєнного стану.
Етика та права людини	APA Code of Ethics	Формування процедури добровільної згоди та condition-based consent.
Методологія тестування та контрзаходи	NCCA 400-год курс, IPP Police Curriculum (polygraphdojo.com, Polygraph School)	Опанування Utah / ZCT / MGQT форматів, симуляція 30 практичних іспитів.
Військове управління і лідерство	Курси NATO DEEP (аналог), досвід OSI (ВПС США) (Polygraph School)	Інтеграція поліграфа у процеси командного прийняття рішень.

Авторська розробка.

Запропонована структура навчального курсу формує цілісну систему компетентностей поліграфолога для сектору національної безпеки. Блок психофізіології забезпечує розуміння реактивності військових і ветеранів, правовий модуль – здатність працювати в регуляторному полі оборонної та персональної інформації, а етичний компонент гарантує добровільність і права людини. Методологічний блок інтегрує передові формати тестування та протидію контрзаходам, тоді як модуль військового управління вчить вбудовувати результати поліграфа у командне прийняття рішень. Таким чином, об’єднані елементи відтворюють найкращі зарубіжні стандарти, адаптовані до українського контексту, й створюють кадрову базу для достовірного та етично вивіреного поліграфного скринінгу в оборонному секторі.

Висновки та пропозиції. Проведене дослідження засвідчило актуальність міждисциплінарного та етико-орієнтованого підходу до професійної підготовки поліграфологів у сфері національної безпеки. Зарубіжний досвід, зокрема США, Ізраїлю, Канади, Великобританії та Польщі, демонструє, що поліграф не є універсальним засобом контролю, проте за належного рівня кваліфікації фахівців, стандартизації та етичного супроводу може стати ефективним інструментом кадрової безпеки.

1. Використання поліграфа повинно бути обмежене цільовими завданнями, а не масовим скринінгом. Дані NRC, В. Іаконо та досвід Ізраїлю вказують на небезпеку хибнопозитивних результатів у контекстах без чітко сформульованих питань або без додаткових індикаторів достовірності.

2. Професійна підготовка поліграфологів потребує ґрунтовного інституційного забезпечення, аналогічного моделі NCCA (США) або Israeli Polygraph Academy. У даному контексті необхідно створити в Україні:

- спеціалізовану програму в НУОУ обсягом не менше 400-420 годин;
- багаторівневу систему сертифікації з участю МОУ, СБУ та незалежного експертного середовища;
- платформу для міжвідомчого обміну даними, що дозволить уніфікувати стандарти і зменшити корупційні ризики.

3. Етичний аспект є фундаментальним у професійній практиці поліграфолога. Стандарти АРА та канадські етичні положення визначають інформовану згоду як базову норму навіть у контексті безпекових структур. В умовах воєнного стану Україна має імплементувати принцип condition-based consent, що поєднує добровільність та оперативну доцільність.

4. Міжнародні підходи демонструють пріоритет прикладної психофізіології, практичної діагностики контрзаходів та постійного професійного вдосконалення. Саме ці блоки мають стати основою для розробки українського стандарту підготовки поліграфологів з урахуванням:

- специфіки бойового досвіду;
- методів виявлення симуляцій, поведінкових викривлень та стресових тригерів;
- правових обмежень у роботі з персональними даними та доступом до держтаємниці.

5. Розширення кадрової спроможності. За оцінками, щорічна потреба в поліграфних перевірках у секторі оборони може становити до 15 тис. тестів. Для її забезпечення потрібно мінімум 150–180 кваліфікованих фахівців. Наразі державна система має менш як 50, що обумовлює невідкладну потребу у створенні Національного центру підготовки поліграфологів України.

6. Адаптація зарубіжних стандартів має базуватись не на формальному копіюванні, а на модульному синтезі. Українська освітня модель має включати:

- військову психологію;
- національне законодавство;

– практику роботи в умовах бойових дій та з військовослужбовцями з PTSD;

– інструменти OSINT-аналізу й поведінкового скринінгу.

7. Результати дослідження свідчать про готовність адаптувати найкращі зарубіжні практики. Як показують приклади Ізраїлю, Канади та Польщі, інтеграція поліграфа в кадрову політику – це процес, який базується на взаємодії технічного, правового та гуманітарного підходів. Україна має всі передумови для формування такої інтегрованої моделі в межах національного сектору безпеки.

Отже, впровадження сучасної системи професійної підготовки поліграфологів в Україні є не лише потребою безпекового часу, але й передумовою для забезпечення правової, етичної та методологічної сталості у застосуванні поліграфа як складової державної кадрової політики у сфері національної безпеки.

Література:

1. Про затвердження Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту: Наказ Міністерства оборони України від 12.09.2022 р. № 272. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1088-22#Text>

2. American Polygraph Association. (2024). Code of Ethics and Standards of Practice. URL: https://www.polygraph.org/docs/BYLAWS_with_edits_effective_MARCH_2024.pdf

3. Christian, E. (2024). Lie detector tests – how are polygraphs being used by UK police? Rest Less. URL: <https://restless.co.uk/leisure-and-lifestyle/art-and-culture/lie-detector-tests-how-are-polygraphs-being-used-by-uk-police/>

4. Dan, N. (2024). Failed polygraph exam and the appeal process in Israel. Axeligen. URL: <https://axeligen.com/failed-polygraph-exam-and-the-appeal-process-israel/>

5. Harel, A. (2024, August 6). Soldiers suspected of abusing Palestinian prisoner lied on polygraph test. Haaretz. URL: <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-08-06/ty-article/.premium/soldiers-suspected-of-abusing-palestinian-prisoner-lied-on-polygraph-test/00000191-2868-d5e8-a397-fef831300000>

6. Iacono, W. G. Oral Statement Regarding Polygraph Screening of Federal Employees and Job Applicants: Submitted to the U.S. Senate Judiciary Committee. April 25, 2001. Washington, D.C.: Federation of American Scientists. URL: https://sgp.fas.org/congress/2001/042501_iacono.html.

7. Israeli Polygraph Academy. URL: <https://www.polygraph-academy.org/>

8. Lep Ł. Polygraph Examinations in the Secret Services of the People's Republic of Poland. European Polygraph. 2017. Vol. 11, № 4 (42). DOI: 10.1515/ep-2017-0017.

9. National Center for Credibility Assessment. (2025). Training Calendar & Program Overview. DCSA. <https://www.dcsa.mil/Security-Training/The-National-Center-for-Credibility-Assessment-NCCA/>

10. National Research Council. (2003). The Polygraph and Lie Detection. Washington, D.C.: National Academies Press. URL: <https://evawintl.org/wp-content/uploads/10420.pdf>

11. Poland dismisses Eurocorps commander amid counterintelligence probe. Reuters. 2024. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/poland-dismisses-eurocorps-commander-amid-counterintelligence-probe-2024-03-27>

12. Polygraph backs up officer's claims in shooting case. The Jerusalem Post, 16 Nov. 2008. URL: <https://www.jpost.com/israel/polygraph-backs-up-officers-claims-in-shooting-case>.

13. Polygraph Examinations in the Canadian Armed Forces: Enhancing Military Security with Precision. Lie Detector Test. URL: <https://liedetortest.com/canada/polygraph-examinations-in-the-canadian-armed-forces-enhancing-military-security-with-precision>

14. The Essential Role of Polygraph Tests in Canada's National Security (2024). Lie Detector Test. URL: <https://liedetortest.com/canada/the-essential-role-of-polygraph-tests-in-canadas-national-security>

15. Widacki, J. (2018). Polygraph examination in Poland: History, law, experimental research, and practice. *European Polygraph*, 12(4), 141–155. DOI: <https://doi.org/10.2478/ep-2018-0014>

References:

1. Pro zatverdzhennia Instruksii z orhanizatsii profesiino-psykholohichnoho vidboru u Zbroinykh Sylakh Ukrainy ta Derzhavonii spetsialnii sluzhbi transportu [On Approval of the Instruction on the Organization of Professional and Psychological Selection in the Armed Forces of Ukraine and the State Special Transport Service]: Nakaz Ministerstva oborony Ukrainy vid 12.09.2022 r. № 272 [Order of the Ministry of Defense of Ukraine of September 12, 2022, No. 272]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1088-22#Text> [in Ukrainian].

2. American Polygraph Association. (2024). Code of Ethics and Standards of Practice. URL: https://www.polygraph.org/docs/BYLAWS_with_edits_effective_MARCH_2024.pdf

3. Christian, E. (2024). Lie detector tests – how are polygraphs being used by UK police? Rest Less. URL: <https://restless.co.uk/leisure-and-lifestyle/art-and-culture/lie-detector-tests-how-are-polygraphs-being-used-by-uk-police/>

4. Dan, N. (2024). Failed polygraph exam and the appeal process in Israel. Axeligence. URL: <https://axeligence.com/failed-polygraph-exam-and-the-appeal-process-israel/>

5. Harel, A. (2024, August 6). Soldiers suspected of abusing Palestinian prisoner lied on polygraph test. Haaretz. URL: <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-08-06/ty-article/.premium/soldiers-suspected-of-abusing-palestinian-prisoner-lied-on-polygraph-test/00000191-2868-d5e8-a397-fef831300000>

6. Iacono, W. G. Oral Statement Regarding Polygraph Screening of Federal Employees and Job Applicants: Submitted to the U.S. Senate Judiciary Committee. April 25, 2001. Washington, D.C.: Federation of American Scientists. URL: https://sgp.fas.org/congress/2001/042501_iacono.html.

7. Israeli Polygraph Academy. URL: <https://www.polygraph-academy.org/>

8. Lep Ł. Polygraph Examinations in the Secret Services of the People's Republic of Poland. *European Polygraph*. 2017. Vol. 11, № 4 (42). DOI: 10.1515/ep-2017-0017.

9. National Center for Credibility Assessment. (2025). Training Calendar & Program Overview. DCSA. <https://www.dcsa.mil/Security-Training/The-National-Center-for-Credibility-Assessment-NCCA/>

10. National Research Council. (2003). The Polygraph and Lie Detection. Washington, D.C.: National Academies Press. URL: <https://evawintl.org/wp-content/uploads/10420.pdf>

11. Poland dismisses Eurocorps commander amid counterintelligence probe. Reuters. 2024. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/poland-dismisses-eurocorps-commander-amid-couterintelligence-probe-2024-03-27>

12. Polygraph backs up officer's claims in shooting case. The Jerusalem Post, 16 Nov. 2008. URL: <https://www.jpost.com/israel/polygraph-backs-up-officers-claims-in-shooting-case>.

13. Polygraph Examinations in the Canadian Armed Forces: Enhancing Military Security with Precision. Lie Detector Test. URL: <https://liedetortest.com/canada/polygraph-examinations-in-the-canadian-armed-forces-enhancing-military-security-with-precision>

14. The Essential Role of Polygraph Tests in Canada's National Security (2024). Lie Detector Test. URL: <https://liedetortest.com/canada/the-essential-role-of-polygraph-tests-in-canadas-national-security>

15. Widacki, J. (2018). Polygraph examination in Poland: History, law, experimental research, and practice. *European Polygraph*, 12(4), 141–155. DOI: <https://doi.org/10.2478/ep-2018-0014>

Науково-практичний журнал

«Національні інтереси України»

№ 5(10) 2025

Формат 60х90/8. Папір офсетний.

Гарнітура Times New Roman.

Ум. друк. арк. 8,2.

Видавець:

ФОП «Жукова Ірина Віталіївна», Свідоцтво серія ДК № 7425 від 09.08.2021 р.